

تبیین ابعاد و مؤلفه‌های نقش سازمان بسیج ادارات در راستای تحقق دولت اسلامی

محمد رضا نیک نام^۱ | امین نیک پور^۲ | یاسر سالاری^۳ | آمنه فیروزآبادی^۴

۳

سال سی و یکم

پاییز ۱۴۰۲

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۲/۳/۰۴

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۲/۰۶/۲۹

صص: ۱۷۸-۱۵۱

شاپا چاپی: ۶۹۸۰-۲۲۵۱

الکترونیکی: ۵۲۳۴-۲۶۴۵

چکیده

توجه به مسئله «کارمندی» با مؤلفه‌هایی چون بی‌انگیزگی کارمندان، ناکارآمدی نظام کارمندی و فساد و کُندی و تعلل در سازمان‌های بوروکراتیک از مقولات مهمی است که از منظرهای مختلفی به آن پرداخته شده است. در این تحقیق سعی شده در نسبت میان جامعه و انسان ایرانی با سازمان بوروکراتیک مدرن ابعاد موضوع طرح گردد. برای این مهم بازخوانی نظام سنتی کار در ایران و شناخت مؤلفه‌های آن نظام ضروری تشخیص داده شد که با روش جامعه‌شناسی تاریخی صورت گرفت. یافته‌های تحقیق در این بخش راسیونال نبودن، تقدس معنای کار، همیاری و تعاون به جای همکاری و رقابت، رابطه بین محصول و تولید کننده، با کیفیت بودن محصولات ایرانی را به‌عنوان مهم‌ترین مؤلفه‌های نظام سنتی کار در ایران نشان داد. در ادامه تجربیات متعدد ورود سازمان مدرن به ایران و تبعات اجتماعی آن مورد بررسی قرار گرفت و تجربه‌های شکست‌های سازمان‌های مدرنی چون ارتش، بانک، آموزش عمومی، نظام پزشکی و سلامت و امثال آن در زندگی ایرانیان بررسی شد. در نتیجه‌گیری مشخص شد که جمع‌بندی شکست‌ها ذیل ناهماهنگی میان جامعه ایرانی و انسان ایرانی با سازمان مدرن کار اگرچه بخشی از واقعیت را بازنمایی می‌کند اما صورت‌بندی آن با عنوان نداشتن آمادگی‌های فرهنگی، اجتماعی، مهارتی از سوی جامعه ایرانی برای بکارگیری سازمان مدرن نادرست است. بلکه این ناهماهنگی حداقل در موارد مهمی باید با تغییرات بنیادین در انگاره‌ها و آموزه‌ها و اصول سازمان تدارک گردد و نه با تغییر در آمادگی‌های فرهنگی و اجتماعی ایرانیان.

کلیدواژه‌ها: سبک زندگی کارمندی، نظام کار مدرن، بوروکراسی، نظام کار سنتی، سازمان‌های دولتی ایران، سازمان ایرانی.

DOR: 20.1001.1.22516980.1402.31.3.5.5

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت دولتی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران.

۲. نویسنده مسئول: دانشیار، گروه مدیریت دولتی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران.
nikpour2003@yahoo.com

۳. دانشیار، گروه فلسفه و کلام اسلامی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران.

۴. استادیار، گروه علوم اجتماعی، واحد بردسیر، دانشگاه آزاد اسلامی، بردسیر، ایران.

مقدمه و بیان مسئله

در گفت‌وگوهای عمومی، مفهوم دولت را در معناهای گوناگون به کار می‌برند، آنچه واضح است دولت مجری قوانین جهت اداره کشور می‌باشد. دولت را می‌توان ساختی از قدرت دانست که ملت‌ها به منظور برقراری نظم و قانون در بین خود و دفاع از سرزمینشان به وجود می‌آورند (آشوری، ۱۳۹۱: ۱۲۱).

اصولاً دولت‌ها بر اساس دین رایج در آن کشور اداره می‌شود، معیار دینی بودن یک دولت استناد به دین و پذیرش مرجعیت دین در زندگی سیاسی است و همچنین در آن ساخت عمومی قدرت سیاسی یا حداقل شرایط حاکمان با معیارهای ملحوظ در نصوص دینی تعریف می‌شود (فیرحی، ۱۳۹۵: ۸۵). لذا کشور ما که یک کشور اسلامی می‌باشد طبیعی است که دولتش بر اساس دین اسلام و با توجه به قوانین اسلامی پایه گذاری شود.

در دیدگاه مقام معظم رهبری دولت به معنای مجموعه کارگزاران و نهادهای حکمرانی اطلاق می‌شود: «دولت به معنای عام، نه به معنای هیئت وزرا؛ یعنی قوای سه گانه، مسئولان کشور، رهبری و همه» (امام خامنه ای، ۱۳۷۹/۰۹/۱۲)^۱. آنچه در این دیدگاه معرف دولت اسلامی از سایر دولت‌ها است، رفتار کارگزاران و کارکردی است که دولت اسلامی دنبال می‌کند: «معنای شعار دولت اسلامی این است که ما می‌خواهیم اعمال فردی، رفتار با مردم، رفتار بین خودمان، و رفتار با نظام‌های بین‌المللی و نظام سلطه امروز جهانی را به معیارها و ضوابط اسلامی نزدیک‌تر کنیم. این شعار، بسیار با ارزش است» (امام خامنه ای، ۱۳۸۴/۰۶/۰۸)^۲.
حضرت امام خامنه ای (مدظله‌العالی) مراحل ۵ گانه تکاملی انقلاب اسلامی را شامل تحقق انقلاب اسلامی، تأسیس نظام اسلامی، تشکیل دولت اسلامی، تحقق جامعه اسلامی و تشکیل تمدن بزرگ اسلامی می‌دانند. ایشان فرموده‌اند: مایک انقلاب اسلامی داشتیم، بعد نظام اسلامی تشکیل دادیم، مرحله بعد تشکیل دولت اسلامی است، مرحله بعد تشکیل کشور اسلامی است، مرحله بعد تشکیل تمدن بین‌المللی اسلامی است (امام خامنه ای ۸۳/۸/۶)^۳. براین اساس ضرورت توجه دقیق به

۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با کارگزاران نظام ۱۲ آذر ۷۹

۲. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با اعضای هیئت دولت ۸ شهریور ۸۴

۳. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با کارگزاران نظام ۶ آبان ۸۳

الگوی پنج مرحله‌ای مذکور بسیار جدی هست. از آنجایی که در حال حاضر در مرحله سوم یعنی تحقق دولت اسلامی بوده و تشکیل دولت اسلامی مقدمه‌ای است برای ایجاد جامعه‌ای آرمانی با ویژگی‌های اسلامی، نمی‌توان نسبت به تحقیق آرمان‌های اصیل دینی و انسانی بی‌تفاوت و ساکت ماند، بلکه تمام اجزاء و ارکان اصلی و فرعی این نظام باید در یک حرکت فراگیر و هماهنگ تا رسیدن به مرحله نهایی یعنی ایجاد کشور اسلامی که یکی از شاخصه‌های آن تحقق عدالت اجتماعی است جهاد نمود. اما تردیدی نیست که رسیدن به این مرحله که به تعبیر مقام معظم رهبری، مرحله درخشش نظام اسلامی و ارزش‌های متعالی آن است.

پیرو فرمایش حضرت امام خامنه‌ای (مد ظله العالی) مسئله اصلی، عدم تحقق دولت اسلامی به معنای حقیقی می‌باشد و وظیفه همه به ویژه قوای سه‌گانه خصوصاً قوه مجریه است که در این خصوص تلاش نموده و گام بردارند.

لذا یکی از اقتضای که احساس مسئولیت نموده و می‌تواند نقش موثری را در این خصوص داشته باشد سازمان بسیج ادارات می‌باشد. مسلماً تحقق دولت اسلامی نیازمند نقش‌آفرینی بسیج، نهادها و سازمان‌های برجسته و انقلابی در عرصه‌های مختلف فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی است و با توجه به اینکه از بسیج ادارات به‌عنوان بازوی پرتوان نظام اسلامی یاد می‌شود، می‌تواند با نقش‌آفرینی در این خصوص به تحقق دولت اسلامی کمک نماید.

مبانی نظری

نقش‌های مدیران

مدیران در سازمان‌ها، نقش‌های متفاوتی را ایفا می‌کنند که بر حسب شرایط زمانی، مکانی و نوع کار، این نقش‌ها متفاوت و متغیر است و شناسایی این نقش‌ها در بهبود عملکرد تاثیر بسزایی دارد. بیان نقش‌ها و مأموریت‌ها در کل سازمان شامل تعیین کلی نوع عملیاتی است که سازمان مسئول اجرای آن است. این عملیات در زمینه‌هایی چون خدمات سازمان، ارباب رجوع، روشهای سازمانی و فلسفه و عملیات اجرا می‌شود. نقش‌ها مجموعه‌ای از رفتارها می‌باشند که اشخاص در زمینه مشاغل و وظایف خود از پست‌ها و موقعیت‌هایشان انتظار دارند. نظریه نقش‌تلاش می‌کند،

توضیح دهد که چگونه این انتظارات اجتماعی بر رفتار کارگران تاثیر می‌گذارد. (رضائیان، ۱۳۷۹: ۸۲)

یک مدیر در سازمان به صورت مداوم در حال تغییر نقش است و در طول روز به مسائل مختلفی برمی‌خورد که باید برای آن راه حلی پیدا کند. بنابراین شاید اساسی‌ترین نیاز هر مدیر داشتن اطلاعات و اخبار مختلف در زمینه فعالیتش و اساسی‌ترین مهارت هر مدیر پردازش اطلاعات و تصمیم‌گیری باشد، نقش‌های مدیران به سه گروه عمده (نقش‌های میان‌فردی، نقش‌های اطلاعاتی و نقش‌های تصمیم‌گیری تقسیم می‌شوند (مینتزبرگ، ۲۰۰۹: ۱۸۵).^۱

بسیج ادارات

اسناد بالادستی شامل قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (اصول ۱۵۰ و ۱۵۱)، دستورالعمل تشکیل رده‌های مقاومت بسیج در ادارات ابلاغ ستاد کل نیروهای مسلح مصوب فرمانده معظم کل قوا، مصوبات و مقررات حمایتی، مصوبه شورای عالی امنیت ملی در خصوص طرح فراخوانی بسیجیان مورخ ۲۸ آبان ۱۳۷۳، ابلاغیه تشکیل و تقویت بسیج اداری و کارگری ۲۸ خرداد ۱۳۷۱، ابلاغیه معاون اول محترم ریاست جمهوری در خصوص فراخوانی بسیجیان توسط نیروی مقاومت بسیج مورخ ۱۹ فروردین ۱۳۷۱، بخشنامه قبول اسناد هزینه‌های بسیج، تصویب نامه شورای عالی اداری مورخ ۲۳ خرداد ۱۳۹۰، سند راهبردی اعتلای ۱۰ ساله بسیج و کتابچه ساختار سازمان حوزه و پایگاه مقاومت بسیج ادارات، اصلی‌ترین مبانی سازمانی این تحقیق به شمار می‌آید. چشم‌انداز بسیج ادارات که با عنوان بسیج کارمندان نیز نام‌گذاری شده است این‌گونه تعریف شده است: مجموعه‌ای توانمند، نوآور، نقش‌آفرین، تحول‌گرا، خدمتگزار، فراگیر در سطح دستگاه‌ها و نهادها، برخوردار از ظرفیت‌های مادی و معنوی و تعاملی و هم‌افزا با سایر اقشار به‌منظور تحقق بسیج ده‌ها میلیونی و کمک به تحقق سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و استقرار و ارتقا سلامت نظام اداری جهادی و ولایی با تربیت نیروی انسانی طراز انقلاب اسلامی در دستگاه‌های اجرایی کشور در راستای تمدن‌سازی نوین اسلامی» همچنین مأموریت این نهاد عبارت است از: «تحقق بخشی از بسیج ده‌ها میلیونی شامل مجموعه کارمندان

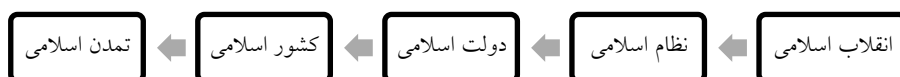
1. Mintzberg

بسیجی، مؤمن، انقلابی، پای کار که وظیفه کارآمد سازی و نقش آفرینی مؤثر کارمندان و ادارات در نظام اداری کشور را بر عهده دارند.» نقش تخصصی بسیج ادارات عبارت است از: ۱- سیاست گذاری، طرح ریزی و برنامه ریزی برای نقش آفرینی در کارآمد سازی نظام اداری کشور ۲- مدیریت بر جذب، سازمان دهی، تربیت، شبکه سازی و حفظ انسجام کارمندان دستگاه های اجرایی و حاکمیتی ۳- مدیریت و ترویج و تعمیق فرهنگ و ارزش های اسلامی ناب محمدی (ص) انقلاب اسلامی و دفاع مقدس در دستگاه های حاکمیتی و اجرایی ۴- مدیریت بر اشراف، تحلیل، تبیین و اطلاع رسانی از دستگاه های حاکمیتی و اجرایی

فرایند پنج گانه تحقق اهداف انقلاب اسلامی در نگاه رهبر معظم انقلاب

فرآیند تحقق هدف های انقلاب اسلامی، یک «فرآیند» طولانی و البته دشواری است. مقام معظم رهبری نخستین بار فرآیند تحقق اهداف پنج گانه اسلامی را در جمع مسئولان و کارگزاران نظام در تاریخ ۷۹/۹/۲۱ مطرح کردند. البته ایشان در ادامه نیز به طور مستمر و در مقاطع مختلف، ضرورت تحقق این اهداف را به مسئولین اجرایی کشور یادآوری کرده اند، از جمله: بیانات در دیدار با مسئولان و کارگزاران نظام در تاریخ ۷۹/۹/۱۲؛ بیانات در جمع کارگزاران نظام در تاریخ ۸۰/۹/۲۱؛ بیانات در دیدار مسئولان نظام در تاریخ ۸۳/۸/۶؛ بیانات در خطبه های نماز جمعه تهران در تاریخ ۸۴/۵/۲۸؛ بیانات در دیدار با اعضای هیئت دولت در تاریخ ۸۴/۶/۸؛ بیانات در دیدار دانشجویان کرمانشاه در تاریخ ۹۰/۷/۲۴؛ بیانات در اجتماع مردم کنگاور در تاریخ ۹۰/۷/۲۷.

مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در بیانات فوق اشاره می کنند که «ما یک انقلاب اسلامی داشتیم، بعد نظام اسلامی تشکیل دادیم، مرحله ی بعد تشکیل دولت اسلامی است، مرحله ی بعد تشکیل کشور اسلامی است، مرحله ی بعد تشکیل تمدن بین الملل اسلامی است»؛ لذا رهبری فرآیند تحقق اهداف انقلاب اسلامی را در پنج مورد زیر می دانند (نمودار ۱):

نمودار ۱. فرایند پنج گانه تحقق اهداف انقلاب اسلامی در نگاه رهبر معظم انقلاب

تحقق دولت اسلامی

دولت اسلامی شامل همه کارگزاران نظام اسلامی است، نه فقط قوه مجریه، یعنی حکومت گران و خدمت گزاران عمومی. این‌ها باید جهت گیری‌ها و رفتار اجتماعی و رفتار فردی خود و رابطه شان با مردم را با معیارهای اسلامی تطبیق دهند تا بتوانند به آن اهداف برسند. بعد هم باید آن جهت گیری‌ها را در مد نگاه خودشان قرار دهند و به سرعت به سمت آن جهت گیری‌ها حرکت کنند، این می شود دولت اسلامی، تلاش و اقدام برای تشکیل دولت اسلامی از روز اول شروع شد، منتها افت و خیز داشته، پیشرفت و عقب گرد داشته، در جاهایی موفق بودیم، در برهه‌ای موفق نبودیم. بعضی از ما وسط راه پایمان لغزید، در اصل هدف ما باید عمل و جهت گیری اسلامی باشد. اگر در این‌ها اختلال پیدا شد، حرکت مستمر و مداوم و پویانده‌ای که لازم است تا دولت اسلامی به صورت کامل شکل بگیرد، دچار مکث می شود و طبعاً کار عقب می افتد. البته دولت اسلامی کامل به معنای واقعی کلمه، در زمان انسان کامل تشکیل خواهد شد. خوشا به حال کسانی که آن روز را درک می کنند. همه ما انسان‌های ناقصی هستیم. ما به قدر توان و تلاش خود می خواهیم مجموعه کارگزاران حکومت را، که خودمان هم جزو آن‌ها هستیم به نقطه‌ای برسانیم که با نصاب جمهوری اسلامی تطبیق کند. ما می خواهیم خود را به حدنصاب نزدیک کنیم. اگر دولتی می آید و می گوید هدفم این است که این را تحقق ببخشم، خیلی چیز مبارک و خوبی است. معنای شعار دولت اسلامی این است که ما می خواهیم اعمال فردی، رفتار با مردم، رفتار بین خودمان، و رفتار با نظام‌های بین المللی و نظام سلطه امروز جهانی را به معیارها و ضوابط اسلامی نزدیک تر کنیم. این شعار، بسیار باارزش است، ان شاء الله به این شعار پایبند بمانید و این تلاش را جدی تر، بی آسیب تر و واقعی تر کنید، چون گامی بلند خواهد بود در راه رسیدن به آن هدف‌ها، و همان طور که عرض کردم، رسیدن به آن هدف‌ها، مردان خودش را می خواهد؛ یعنی کسان و عناصر و کارگزاران خودش را می خواهد (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۶/۸).^۱

مقام معظم رهبری^۲ در سخنان خود تحقق دولت اسلامی را بر مبنای ویژگی‌های زیر بیان نمودند که به صورت اجمالی به آن اشاره می شود.

۱. بیانات در خطبه‌های نماز جمعه تهران در تاریخ ۸۴/۵/۲۸

۲. بیانات مقام معظم رهبری. در جمع کارگزاران نظام در تاریخ ۹۲/۶/۶

سلامت اعتقادی، سلامت اخلاقی و سلامت عملکردی از اعتقاد درست و نگاه درست به حقایق جامعه ناشی می‌شود. من خواهش می‌کنم البته شاید لزومی نداشته باشد که من این را از شما بخواهم و تحصیل حاصل باشد با قرآن رابطه‌تان را قطع نکنید، حتماً هر روز مقداری قرآن بخوانید، با دعا و توسل رابطه‌تان را محکم کنید، این فشار کار را کم می‌کند، سختی‌های کار را برمی‌دارد، شمارا بانشاط می‌کند، آماده مواجهه با موانع بزرگ می‌کند، یعنی سرحال می‌آورد روح انسان معتقد را، این خیلی امر مهمی است، و نوافل و مانند این‌ها انس با معنویات که دیگر حالا جای خود دارد (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۶/۶).

گفتمان اصلی دولت اسلامی، خدمت است. روحیه خدمت که این گفتمان اصلی دولت اسلامی همین خدمت است، اصلاً فلسفه وجود ما جز این نیست، ما آمده‌ایم خدمت کنیم به مردم و هیچ چیز نباید ما را از این وظیفه غافل کند. البته ما هر کدامان دل‌بستگی‌هایی داریم، سلیقه‌هایی داریم، در زمینه سیاسی، در زمینه مسائل اجتماعی، دوستی‌هایی داریم، دشمنی‌هایی داریم، این‌ها همه حاشیه است، متن عبارت است از خدمت، نباید بگذاریم این حواشی بر روی این متن اثر بگذارد. کار را باید جهادی کرد، جهادی به معنای بی‌قانونی نیست. در همان چهارچوب قانون، دو جور می‌شود کار کرد. یک کار مرسوم اداری، یک کار جهادی. کار جهادی یعنی از موانع عبور کردن، موانع کوچک را بزرگ ندیدن، آرمان‌ها را فراموش نکردن، جهت را فراموش نکردن، شوق به کار، این کار جهادی است. کار را باید جهادی انجام داد تا ان‌شاءالله خدمت به‌خوبی انجام بگیرد (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۶/۶).^۱

مقام معظم رهبری در ادامه بیان نمودند معتقد به پیشرفت بدون عدالت نیستیم. دهه چهارم انقلاب، دهه پیشرفت و عدالت است. پیشرفت بدون عدالت همان نتیجه‌ای را خواهد داد که شما از تمدن پرجلوه غرب، امروز دارید مشاهده می‌کنید. ثروت و قدرت و علم و فناوری، بیشتر از آن چیزی که این‌ها دارند برای این دوره تصور نمی‌شده، این‌ها حداکثر رادارند، اما درعین حال شما ملاحظه کنید آنجا عدالت وجود ندارد. ما پیشرفت را لازم داریم، پیشرفت به همان معنایی که امروز در ادبیات غربی به‌عنوان توسعه یاد می‌شود، ما اسمش را می‌گذاریم پیشرفت، این پیشرفت، قطعاً بایستی همراه با عدالت باشد. خب، در قرآن هم شما ملاحظه می‌کنید، همه ارسال رُسل و

۱. بیانات مقام معظم رهبری. در جمع کارگزاران نظام در تاریخ ۹۲/۶/۶

انزال کتب و مانند این‌ها «لَيَقُومَنَّ النَّاسُ بِقِسْطٍ» است، برای این است که جامعه با قسط زندگی بکند (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۶/۶).

حضرت امام خامنه‌ای (مد ظله العالی) در خصوص فساد زدایی تأکیدی داشته و فرمودند: مدیر هر دستگاه باید قبل از ورود به دستگاه‌های نظارتی با نگاه دائم خود مراقب سلامت سرتاسر دستگاه تحت اشراف و مدیریتش باشد و غفلت نکند. منصب حکومتی، جایگاه قدرت و منابع مالی است، و سوسه‌ها در اینجا انسان را راحت نمی‌گذارد. حالا شما به خودتان نگاه نکنید که متدینید و سطح بالا هستید و مقاومت می‌کنید در مقابل این وسوسه‌ها، در درجات پائین ممکن است در مقابل این وسوسه‌ها نتوانند مقاومت بکنند. شما باید مراقب باشید، شما باید چشم بصیر بینای خودتان را بر سرتاسر این دستگاهی که زیر اشراف شما است و تحت مدیریت شما است، آن‌چنان بگسترانید که نگذارید در یک گوشه این سلامتی اقتصادی به وجود بیاید و این وسوسه‌ها کارگر بشود. حتی قبل از آنکه دستگاه‌های نظارتی وارد بشوند، خوب، ما دستگاه‌های نظارتی در کشور داریم، آن‌ها وظیفه‌ای دارند، چه آنچه مربوط به مجلس است، چه آنچه مربوط به قوه قضائیه است، چه آنچه مربوط به خود قوه مجریه است مثل بازرسی‌های قوه مجریه لکن قبل از آنکه نوبت به آن‌ها برسد، خود مدیر دستگاه مراقب سلامت آن باشد و این احتیاج دارد به نگاه دائم، غفلت نباید کرد. واقعاً در دستگاه‌های اجرایی، اکثریت کارکنان، کارکنان زحمت‌کش و پاک و سالمند، اما وقتی که یک مورد، دو مورد، ده مورد انسان‌های ناپاک و ناسالم در یک دستگاهی حضور پیدا می‌کنند، مثل میکروب، مثل موریانه آنجا فعالیت می‌کنند، زحمات این مجموعه زحمت‌کش واقعاً ضایع می‌شود، و هم بدنام می‌شوند، هم زحماتشان از بین می‌رود، فساد محیط اطمینان را از بین می‌برد (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۶/۶).

مسئله مبارزه با مفاسد را جدی بگیرید. مبارزه با مفاسد اقتصادی، در درجه اول، کار خود دولت است: در همه جای دنیا مبارزه با فساد، کار دولت است، چرا ما قوه قضائیه را مسئول این کار می‌کنیم؟ من به این حرف معتقدم. معتقدم مبارزه با فساد در درجه اول کار خود دولت است.^۱ حضرت آیت الله خامنه‌ای (مد ظله العالی) در رابطه با قانون بیان نمودند: خوب قانون‌گرایی خیلی مهم است. قانون ریل است، از این ریل اگر چنانچه خارج شدیم، حتماً آسیب و صدمه است.

۱. دیدار با اعضای هیئت دولت، ۳ خرداد ۷۰.

گاهی قانون ناقص است، گاهی قانون معیوب است، اما همان قانون معیوب هم اگر چنانچه عمل نشود قانونی که منتهی به بلبشو و هر که هر که خواهد شد ضرر آن عمل نشدن، بیشتر از ضرر عمل کردن به قانون است. این را باید نهادینه کرد، در مجموعه دستگاه‌های نباید نهادینه بشود. (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۶/۶).

حکومت و دولت در اسلام مجموعه اداره‌کننده کشورند. در کشور جمهوری اسلامی ایران این مسئولیت را مقام رهبری و قوای سه‌گانه (مقننه، قضائیه و مجریه) دارند و دارای اختیارات قانونی فراوانی در تمام ابعاد حکومتی به‌ویژه در زمینه اقتصادی هستند. (نبی زاده، ۱۳۸۱).

ایشان در خصوص کادر سازی و خردگرایی فرمودند: مسئله حکمت و خردگرایی در کارها است، کار کارشناسی، مطالعه درست، ملاحظه جوانب و آثار و تبعات یک اقدام، و حتی گاهی ملاحظه تبعات یک اظهار نظر گاهی یک اظهار نظر از سوی یک مسئول دارای جایگاه و به اصطلاح دارای تریبون، دارای منبر، یک تأثیرات سوئی می‌گذارد که این تأثیرات را اگر انسان بخواهد بر طرف کند، مبالغی بایستی کار کند، همان قضیه سنگ توی چاه است، واقعاً مشکلات ایجاد می‌کند. بایستی سنجیده اظهار نظر کرد. این جور نباشد که ما حالا یک مدیر هستیم، یک مسئولی هستیم، درباره یک مسئله‌ای یک مطلبی به ذهنمان می‌رسد، کارشناسی نشده، بررسی نشده، جوانب دیده نشده، این را نباید پرتاب کرد در فضای افکار عمومی، گاهی اوقات جمع کردنش کار سخت و مشکلی است. این خردگرایی و حکمت در مدیریت‌ها و در کارها است.

از جمله شوق حکمت، استفاده از ظرفیت بالای کارشناسی نیروهای پرورش یافته انقلاب در عرصه خدمت و کار هست و از جمله شوق همین حکمت، استفاده از ظرفیت بالای کارشناسی است. در مسائل کشور که خوشبختانه ما در زمینه کارشناسی، امروز ظرفیت خیلی خوبی در کشور داریم، انصافاً انسان نگاه می‌کند، در بخش‌های مختلف، ظرفیت کارشناسی کشور بالا است، ما اگر از این ظرفیت و از این نیروهای فراوانی که بعد از انقلاب پرورش پیدا کردند و به عرصه خدمت و کار وارد شدند استفاده کنیم، حتماً سود خواهیم برد (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۶/۶).

حضرت امام خامنه‌ای (مد ظله العالی) در خصوص درون‌گرایی و استفاده از ظرفیت‌های داخلی بیان نمودند: امیدمان به بیرون از ظرفیت داخلی کشور نباشد. نگاهمان به بیرون نباشد. این، توصیه ما است، این معنایش این نیست که از امکاناتی که در بیرون هست استفاده نکنیم، این دو

حرف باهم اشتباه نشود. نمی‌گوییم از این‌ها استفاده نکنید، اما می‌گوییم اطمینان نکنید، اعتماد نکنید، چشم به آنجا ندوزید.

حل مشکلات در درون کشور و امکانات داخلی کشور است که از این‌ها می‌شود خردمندانه بهره‌برداری کرد. این‌ها باید شناسایی بشوند و این است که رتبه ما را در دنیا بالا می‌برد. اقتدار درونی هر کشوری به قدر قدرت درونی او است. سهمش از مجموعه مناسبات بین‌المللی به همان نسبت بالاتر است، امیدمان را به بیرون از ظرفیت داخلی کشور ندوزیم. در بیرون از مجموعه کشور و نظام جمهوری اسلامی، جبهه بزرگی وجود دارد که با همه توان از سی‌وچند سال پیش به این طرف کوشیده نگذارد که این انقلاب ریشه‌دار بشود، نگذارد که این نظام جمهوری اسلامی پایدار بماند، نگذارد که پیشرفت کند، نگذارد که در زمینه‌های گوناگون الگو بشود. نمی‌شود از دشمن و روش‌های خصمانه‌ای که کرده، انتظار دوستی و محبت و صمیمیت داشت (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۶/۶)!

پیشینه پژوهش

امید حیدری (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان "بررسی تحلیلی چالش‌ها و راهبردهای تحقق مرحله دولت‌سازی اسلامی از منظر مقام معظم رهبری"، نتیجه گرفته: نخبگان مردمی و دلسوزان انقلاب اسلامی، ضمن خودسازی و تقوای پیشه کردن، خیلی جدی با رویکرد انقلابی، دستگاه‌های تصمیم‌گیر در ارکان دولت اسلامی را بر اساس ویژگی‌های مطرح‌شده (جهت تکامل روح حاکم بر دولت اسلامی) مورد رصد مستمر قرار داده و آنجایی که ارکان حاکمیتی مورد خطای محاسباتی می‌شوند را در اسرع وقت بر اساس مستندات موثق به سمع و نظر دستگاه‌های نظارتی مربوطه برسانند و تا حصول نتیجه و شفاف شدن موضوع در مسیر تکامل قرار گرفتن دستگاه مربوطه، رسد ادامه پیدا کند.

مهدی تمکین (۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان "نقش و جایگاه سازمان‌ها، نهادها، مراکز نظامی و انتظامی، فرهیختگان (دولت اسلامی)" به صورت محوری به گام دوم انقلاب و تأثیر آن در به تحقق رسیدن آرمان‌ها چندین ساله این ملت توسط سردمداران اصلی گام دوم انقلاب یعنی جوانان

۱. بیانات مقام معظم رهبری در جمع کارگزاران نظام ۶ شهریور ۹۲

پرداخته، نقش بی‌بدیل جوانان به گفته رهبری در این مسئله به طور کامل مشهود است با فعالیت‌های چون فساد زدایی و جهادهای فرهنگی و اجتماعی سعی بر رسیدن به آرمان‌هایشان دارند.

خدیجه محمدی (۱۳۹۷) در تحقیقی با عنوان "علل ضرورت شکل‌گیری دولت اسلامی در فرایند تحقق تمدن نوین اسلامی بر اساس دیدگاه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای" نتیجه گرفته: در دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) تشکیل تمدن نوین اسلامی به‌عنوان آرمان انقلاب اسلامی مستلزم شکل‌گیری فرایند پنج‌مرحله‌ای تحقق کامل اهداف انقلاب اسلامی (انقلاب اسلامی، نظام اسلامی، دولت اسلامی، جامعه اسلامی و تمدن اسلامی) است. یافته‌های تحقیق حاضر نشان می‌دهد سه علت ساختاری، کارگزاری و نهادی از مهم‌ترین این علت‌ها هستند: در علل ساختاری فاصله داشتن وضع موجود دولت‌ها در جمهوری اسلامی با وضع مطلوب دولت اسلامی و لزوم الگو شدن دولت‌ها در نظام جمهوری اسلامی به‌منظور صدور انقلاب اسلامی و در علل کارگزارانه؛ عدم تطابق بعد اخلاقی (اشرافی‌گری و...) و رفتاری (وجود تبعیض و فسادهای اداری و...) کارگزاران دولتی با معیارهای اخلاقی و رفتاری اسلامی و در علل نهادی ناکارآمدی نسبی برخی دولت‌ها در جمهوری اسلامی در انجام برخی وظایف (فرهنگی، اقتصادی و...) و تحقق برخی از اهداف عالی انقلاب اسلامی ضرورت تحقق دولت اسلامی را ایجاب می‌کند.

فرشاد رومی (۱۳۹۷) در تحقیقی با عنوان "دولت اسلامی؛ چالش‌ها و موانع داخلی تحقق آن در ایران" نتیجه گرفته: برای تحقق تمدن نوین اسلامی مراحل پنج‌گانه انقلاب اسلامی، نظام اسلامی، دولت اسلامی، جامعه اسلامی و مرحله آخر تمدن اسلامی باید طی شود. وی راهکار اساسی برای تحقق دولت اسلامی را اتکاء به درون و تقویت کارآمدی یا همان مشروعیت ثانویه نظام دانست که می‌تواند از طریق اقدامات واقعی برای نزدیک نمودن کارکرد نظام به خواسته‌های مشروع مردم و نیز اقناع مردم نسبت به عملکرد مناسب نظام و مسئولان حاصل گردد.

محمد عزیزاللهی (۱۳۹۶) در تحقیقی با عنوان "فعالیت‌های آموزشی و تربیتی ناجا در عرصه تحقق دولت اسلامی" نتیجه گرفته: تربیت نسل جوان و آگاهی‌بخشی در زمینه مسائل تربیتی و امنیتی یکی از نیازهای اساسی افراد محسوب می‌شود همچنین اثربخشی نظام آموزشی و تربیتی ناجا در گرو توانمندی و کارآمدی متولیان امر تعلیم و تربیت است،

عباس نوری (۱۳۹۶) در تحقیقی با عنوان "دولت اسلامی؛ شاخص‌ها و موانع تحقق آن در اندیشه مقام معظم رهبری" نتیجه گرفته: یکی از مهم‌ترین مراحل تکوین و تحقق تمدن نوین اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری، تشکیل دولت اسلامی است. وی موانع داخلی تحقق دولت اسلامی را هوی پرستی و هوس پرستی، آمال طولانی، سستی در بینش و ایمان انقلابی، فرم‌گرایی و ظاهربینی دانست.

جدول ۱. عنوان یا توضیح مختصر پیشنهادی تحقیق

ردیف	عنوان فارسی	عنوان لاتین
۱	بررسی تحلیلی چالش‌ها و راهبردهای تحقق مرحله دولت‌سازی اسلامی از منظر مقام معظم رهبری	Analytical examination of the challenges and strategies of realizing the stage of Islamic state building from the perspective of the Supreme Leader
۲	تعیین نقش و جایگاه سازمان‌ها، نهادها، مراکز نظامی و انتظامی، فرهیختگان دولت اسلامی	Determining the role and position of organizations, institutions, military and law enforcement centers, intellectuals of the Islamic State
۳	علل ضرورت شکل‌گیری دولت اسلامی در فرایند تحقق تمدن نوین اسلامی بر اساس دیدگاه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای	The reasons for the necessity of the formation of the Islamic state in the process of realizing the new Islamic civilization based on the vision of Hazrat Ayatollah Khamenei
۴	چالش‌ها و موانع داخلی تحقق دولت اسلامی در ایران	Internal challenges and obstacles to the realization of the Islamic state in Iran
۵	فعالیت‌های آموزشی و تربیتی ناجا در عرصه تحقق دولت اسلامی	Educational and educational activities of Naja in the field of realization of Islamic state
۶	شاخص‌ها و موانع تحقق دولت اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری	Indicators and obstacles to the realization of the Islamic state in the thought of the Supreme Leader

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش با استفاده از روش تحلیل محتوا انجام شد. تحلیل محتوا روشی است که مبتنی بر رویکرد کیفی و با به‌کارگیری فنون مختلف به تحلیل نظام‌مند متون حاصل از مصاحبه‌ها،

یادداشت‌های روزانه، یادداشت مشاهدات و یا اسناد می‌پردازد (لی، ۲۰۰۶: ۱۴۵).^۱ در تحلیل محتوا، متن به شیوه‌های قاعده‌مند و گام به گام به واحدهای تحلیلی تقسیم می‌شود و با دنبال کردن سؤال اصلی یا همان مسئله پژوهش، مقوله‌ها بر اساس جنبه‌های نظری، شناسایی می‌شوند (حریری، ۱۳۸۵: ۳۷) تحلیل محتوا عبارت است از شناخت و برجسته ساختن محورها یا خطوط اصلی یک متن، در حقیقت این روش به مثابه یک ابزار امکان تحلیل علی را فراهم می‌سازد و به مشخص نمود علل و عواملی می‌پردازد که شبکه سطحی واقعیت را فراهم آورده است (ساروخانی، ۱۳۸۲: ۱۲۵). نئوندورف در اثری جدید تحلیل محتوا را چنین تعریف میکند: تحلیل سیستماتیک، عینی و کمی ویژگی‌های پیام که شامل بررسی دقیق تعاملات انسانی، تحلیل ویژگی‌ها و تصاویر در آگهی‌های تجاری تلویزیون، فیلمها و رمانها، بررسی کامپیوتری کاربرد کلمات در اخبار منتشره و سخنرانیهای سیاسی و بسیاری چیزهای دیگر میشود (نئوندورف، ۲۰۰۲: ۱۰۳).^۲ تحلیل داده‌ها بلافاصله پس از آغاز جمع‌آوری آنها شروع می‌شود و جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل آنها به صورت هم‌زمان انجام می‌شود و تا زمانی که به حد اشباع برسند، این روند ادامه می‌یابد. تحلیل داده‌ها بر اساس کدگذاری انجام شده که در ادامه به نمونه آن اشاره شده است. در این پژوهش با بیست نفر از خیرگان و مدیران بسیج ادارات که از دانش و تجربه مربوط به مقوله دولت اسلامی برخوردار بودند، مصاحبه‌های عمیق نیمه ساختاریافته انجام شد، ابتدا با سه نفر از مدیران و صاحب‌نظران این حوزه مصاحبه‌های اولیه صورت گرفت، در ادامه به منظور دستیابی به نمونه‌های مورد نظر، طبق روش گلوله برفی مصاحبه شونده یک یا دو نفر از افرادی را که می‌توانستند به پر بارتر شدن این پژوهش کمک کنند را معرفی می‌کردند. سپس از اشباع کامل کلیه مصاحبه‌ها پیاده‌سازی بلافاصله مورد تحلیل قرار گرفت.

سؤالات پژوهش

- ۱- ابعاد و مؤلفه‌های نقش سازمان بسیج ادارات در راستای تحقق دولت اسلامی کدام است؟
- ۲- اعتبار نظری آن چگونه است؟

1. li
2. Neuendorf

توصیف جمعیت شناختی جامع نمونه‌های تحقیق

خبرگان جهت مصاحبه از بین افرادی با ویژگیهای (دارا بودن حداقل پنج سال تجربه در بسیج ادارات یا مدیریت اجرایی استان یزد و احاطه داشتن به موضوعات علمی و تجربی در حوزه دولت اسلامی) انتخاب شده اند که به بررسی مشخصه‌های جمعیت شناختی آنها از نظر جنسیت، مدرک تحصیلی و سابقه کار آنان طبق (جدول ۲) پرداخته می‌شود.

جدول ۲. توصیف جمعیت شناختی جامع نمونه‌های تحقیق

سابقه کاری (سال)					جنسیت (نفر)		تحصیلات (نفر)			
۲۰ تا ۲۵	۲۵ تا ۳۰	۳۰ تا ۳۵	۳۵ تا ۴۰	۴۰ تا ۴۵	زن	مرد	دیگری	فوق لیسانس	لیسانس	فوق دیپلم و پایین تر
۴	۷	۷	۲	۰	۱	۱۹	۴	۹	۵	۲

یافته‌های پژوهش

کلیات نتیجه استخراج شده دستیابی به ابعاد و مؤلفه‌های نقش سازمان بسیج ادارات در تحقق دولت اسلامی، با توجه با مطالعات کتابخانه‌ای، اسناد و مدارک و عکس‌العمل مدیران و نخبگان در مصاحبه‌های خود به ۱۷ مقوله فرعی و ۷ مقوله اصلی (اعتقادی، خدمت‌گرایی، عدالت، اقتصادی، قانون‌گرایی، کادر سازی مدیران، درون‌زایی) تقسیم شده‌اند. که شرح (جدول ۳) به جزئیات آن پرداخته می‌شود. شایان ذکر با توجه به حجم بالای مصاحبه‌ها، متون آنها در این مقاله درج نشده و فقط کدهای مربوطه آورده شده است.

جدول ۳. فهرست سازه، مقوله‌های اصلی، فرعی و کدهای استخراج شده

سازه	مقوله اصلی (ابعاد)	مقوله فرعی (مؤلفه‌ها)	مفاهیم (کد)
			ترویج بیانات و اندیشه امام خمینی ره و مقام

جدول ۳. فهرست سازه، مقوله‌های اصلی، فرعی و کدهای استخراج شده

مفاهیم (کد)	مقوله فرعی (مؤلفه ها)	مقوله اصلی (ابعاد)	سازه
معظم رهبری	ولایت مداری	اعتقادی	ابعاد و مؤلفه های نقش سازمان بسیج ادارات در راستای تحقق دولت اسلامی
شناسایی نیروهای ارزشی متدین، متخصص، ولایتمدار و پیشنهاد در انتصاب آنها			
پیگیری انتصاب مدیران متدین، متخصص، ولایتمدار			
ارائه الگوهای معنوی ولایت مدار مبتنی بر منش و سیره پیامبر اکرم و ائمه اطهار(ع) فرادارات			
فرهنگ‌سازی و نهادینه‌سازی ارزش‌ها	حفظ ارزش‌ها		
تقویت ایام متناسب با اقشار در محل ادارات مثل هفته بسیج			
حفظ ارزش‌های دفاع مقدس و توسعه روحیه جهاد و شهادت با برگزاری یادواره شهدا			
برگزاری اردوهای زیارتی ویژه کارکنان و خانواده‌های آنها	سلامت اعتقادی		
برگزاری رده‌های عقیدتی درآموزش‌های ضمن خدمت			
ترویج اخلاق و رفتار نیک در بین کارکنان			
برگزاری نماز جماعت و ترویج مباحث دینی توسط امام جماعت در بین نماز			
ارائه مشاوره‌های دینی و مذهبی در ادارات			
برگزاری مستمر جلسات قرآن، دعا در ادارات	به‌کارگیری امکانات و تجهیزات بسیج ادارات در جهت خدمتگزاری به مردم.		
جلسات بصیرتی حلقه‌های صالحیم در مباحث اخلاقی و دینی			
شناسایی مناطق محروم و گسترش اردوهای			

جدول ۳. فهرست سازه، مقوله‌های اصلی، فرعی و کدهای استخراج شده

سازه	مقوله اصلی (ابعاد)	مقوله فرعی (مؤلفه ها)	مفاهيم (کد)
	خدمت گرایی	شوق خدمت	جهادی در این نواحی
			برگزاری میزهای خدمت در مراسمات خاص مانند نماز جمعه با کمک بسیج ادارات
			تمام برنامه‌های خدمتگزاری به مردم از اول انقلاب تاکنون برای مردم از طریق صداوسیما نمایش داده شود.
			خدمت‌رسانی صادقانه به اقشار آسیب‌پذیر و حل مشکلات آنها
			کمک به ایجاد میزهای خدمت به مردم در ادارات با کمک مدیران
			برگزاری همایش‌ها، نمایشگاه‌ها، آموزش‌ها، کارگاه‌ها توسط متخصصین بسیج اقشار، در جهت ارائه خدمت به مردم
			کوشش و همت در کوتاه کردن و تسهیل در مراحل اداری خدمت‌رسانی به مردم
			برگزاری همایش‌های اسلامی در خصوص مدیریت جهادی
			بسیج ادارات جهت خدمت جهادی از ظرفیت ادارات و دستگاه‌ها استفاده نماید.
			ارائه کارگاه‌های خدمات جهادی جهت متخصصین بسیجی
			ترویج فرهنگ کار جهادی و تحقق مدیریت جهادی و پیگیری پیامدهای آن در جهت خدمت به مردم
			جایگاه قانونی بسیج ادارات در خدمت‌رسانی با کمک ادارات

نشریه علمی مدیریت اسلامی

جدول ۳. فهرست سازه، مقوله‌های اصلی، فرعی و کدهای استخراج شده

سازه	مقوله اصلی (ابعاد)	مقوله فرعی (مؤلفه ها)	مفاهیم (کد)
عدالت	عدالت محوری	عدالت محوری	تشویق و به‌کارگیری کارکنان بسیجی در پروژه‌های عمرانی جهادی
			حضور فعال بسیج ادارات در اردوهای جهادی
			عدالت در اجرایی برنامه‌های بسیج ادارات
			عدالت با تقویت فرهنگ عمومی و مشارکت همه‌جانبه
			پیش‌قدم بودن بسیج ادارات در رعایت عدالت و الگو بودن برای سایر ادارات
			گفتمان غالب ادارات عدالت محوری باشد
			تبیین و ترویج سیره امام علی (ع) و سایر معصومین در خصوص رعایت عدالت توسط اساتید بسیجی و فرهنگی
			کمک پرورش نیروی متعهد و عادل
			تعامل بسیج ادارات با دستگاه‌های مختلف اجرایی و احساس مسئولیت در قبال برقراری عدالت با یک رویکرد تعاملی
			برگزاری جلسات تخصصی و هم‌اندیشی در راستای عدالت محوری توسط بسیج ادارات
			نظارت و مشارکت در فرایندهای گزینش، استخدام و ارزیابی ادارات و مدیران و کارکنان با همکاری حراست
			برخورد قانونی با عوامل بی‌عدالتی با همکاری حراست
			پیگیری و عزل مدیران نا عادل با همکاری دستگاه های اطلاعاتی
پیگیری و عدالت خواهی افرادی که مورد بی			

جدول ۳. فهرست سازه، مقوله‌های اصلی، فرعی و کدهای استخراج شده

مفاهیم (کد)	مقوله فرعی (مؤلفه ها)	مقوله اصلی (ابعاد)	سازه
عدالتی قرار گرفته اند			
نظارت و مشارکت در فرایندهای گزینش، استخدام و ارزیابی ادارات و مدیران و کارکنان. با همکاری حراست			
تقویت دستگاه‌های حراست و بازرسی و شبکه ارتباطات مردمی			
ایجاد بستر قانونی جهت نظارت و کنترل بیشتر و مشاوره به مدیران و مسئولان دستگاه‌ها توسط بسیج ادارات	نظارت درونی		
یکی اصول مدیریت در نهایت نظارت و کنترل است			
همکاری با حراست در ارزیابی مسئولین و مدیران			
برگزاری جلسات و همایش های عقیدتی در راستای رعایت لقمه حلال			
با تقویت بعد اطلاعات و امنیتی می تواند موفق باشد.			
با هماهنگی و مشارکت با سایر نهادها و ارتباط خوب با دستگاه‌های مسئول	سلامت اقتصادی		
بافرونگ سازی از طریق بسیج ادارات با برگزاری جلسات حلقه‌های صالحین کارمندان		اقتصادی	
تقدیر از الگوهای برتر در این خصوص			
مطالبه گری و ارزیابی صادقانه مسئولان با تبیین سیره ائمه و بزرگان در حفظ بیت‌المال			
تقویت روحیه ساده زیستی و پرهیز از تجملات			
صرفه جویی در همه زمینه ها به ویژه در انرژی			

جدول ۳. فهرست سازه، مقوله‌های اصلی، فرعی و کدهای استخراج شده

سازه	مقوله اصلی (ابعاد)	مقوله فرعی (مؤلفه ها)	مفاهیم (کد)
مبارزه با فساد			مبارزه با فساد و رشوه‌خواری و تأکید بر شفافیت مالی
			تلاش همه سازمان‌ها و نهادهای استان با هدف جلوگیری از تبعیض و فساد
			تقویت پایگاه‌های بسیج مستقر در ادارات و نظارت جدی در عملکرد کارکنان متخلف و معرفی مجرمانه به دستگاه‌های ذی‌ربط
			آگاه‌سازی به‌موقع و افشاگری افراد سودجو در ادارات
			شناسایی منافذ فساد و همکاری با دولت و دستگاه‌های نظارتی برای کاهش فساد.
			بسیج ادارات با قاطعیت و استفاده از حداکثر توان و ظرفیت های خود با رشوه‌خواری مبارزه نمایند.
			شناسایی افراد آگاه و دلسوز به بیت‌المال در ادارات دولتی، جهت همکاری و اطلاع‌رسانی به‌منظور کاهش فساد.
			شناسایی و تشویق افراد دست پاک، صرفه‌جو و الگوهای سالم در ادارات و دستگاه‌های دولتی با کمک بسیج ادارات
قانون‌گرایی	اجرای قوانین		کمک به طراحی استانداردهای عملیاتی سیاست‌های تحول نظام اداری بر مبنای علمی و تحقیقاتی با توجه به سخنان مقام معظم رهبری و اجرای آنها
			مر قانون حاکم باشد و همه مطیع باشند و بسیجیان و کارمندان مسئولین و مدیران در عمل قانون‌مدار باشند.

جدول ۳. فهرست سازه، مقوله‌های اصلی، فرعی و کدهای استخراج شده

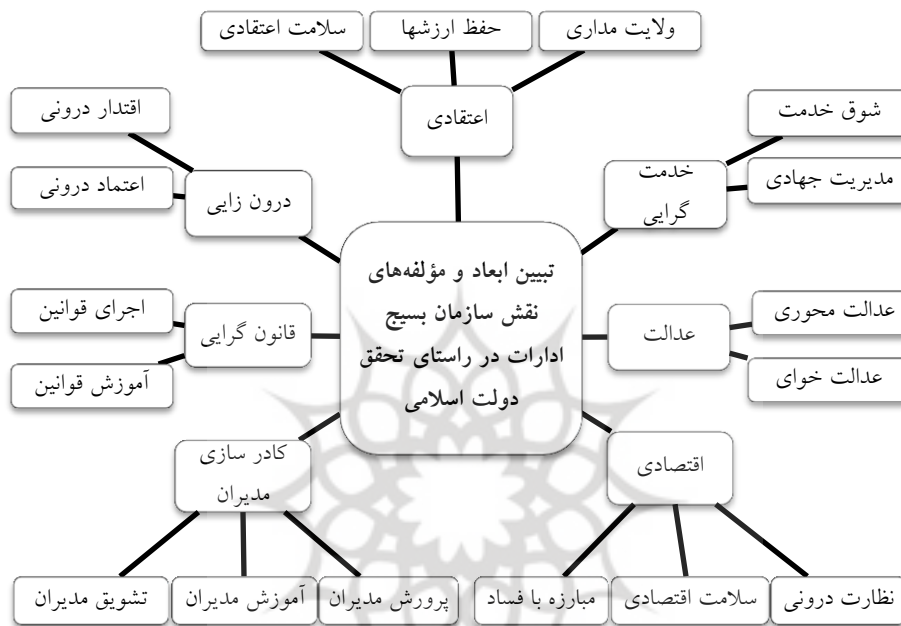
سازه	مقوله اصلی (ابعاد)	مقوله فرعی (مؤلفه ها)	مفاهيم (کد)
		آموزش قوانین	شناسایی و تشویق افراد قانون مدار و الگو در این خصوص
			آموزش علمی و بیان شرح وظایف مدیران و ضابطین و مجریان قانون جهت اصلاح مهارت‌های اداری و رفتاری
			فرهنگ‌سازی قانون‌مداری تبیین مصادیق قانون‌مداری و تقویت نظارت قانونی
			بسیج هر اداره می تواند با همکاری مدیر کل قوانین مربوط به آن اداره را تجميع و در قالب بنر یا تابلو در اداره نصب نماید
	پرورش مدیران		پرورش و معرفی کارکنان متخصص و مدیر جهت به‌کارگیری در پست‌های سازمانی و ادارات.
			مدیران برتر و نخبه در قرارگهی عضو شوند که برای کادر سازی و اهداف عالی نظام رشد یابند
			تبیین و تقویت خردگرایی و کشف نخبگان جوان و متخصص و متدین جهت انتصابات
کادر سازی مدیران	آموزش مدیران		استفاده از تجارب صاحب‌نظران در تمام عرصه‌ها
			برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای مدیران
			آموزش علمی مدیران مبتنی بر تحقیق و مطالعه
			ایجاد طرحی در راستای آموزش و تربیت و معرفی مدیران ویژه برای پست‌های مدیریتی در ادارات و سازمان ها
			ارائه شاخص‌های مدیران موفق با تأکید بر الگوهای ارزشی و علمی و انجام انتصابات بر اساس شاخص‌ها
			تشویق و تقدیر از مدیران موفق و نخبه و گزارش

نشریه علمی مدیریت اسلامی

جدول ۳. فهرست سازه، مقوله‌های اصلی، فرعی و کدهای استخراج شده

سازه	مقوله اصلی (ابعاد)	مقوله فرعی (مؤلفه‌ها)	مفاهیم (کد)
			دستاوردهای آنان به سایر ادارات.
	درون‌زایی	اقتدار درونی	بسترسازی برای آموزش جوانان تحصیل کرده برای خودتکائی و خودباوری در ادارات
			دانش بنیان نمودن فعالیت‌ها و تقویت مراکز علمی با تکیه بر نیروهای جوان و متخصص در ادارات
			سازمان‌دهی و ارتقا کیفی و کمی حلقه‌های علمی بسیج در ادارات
			آموزش و تربیت نیروهای جوان متخصص و متعهد داخلی
			ارائه طرح و مدل‌های مختلف محصولات مفید بومی در قالب نمایشگاه‌های عرضه محصولات داخلی با همکاری بسیج سازندگی
			پیگیری اجرای کامل بند های ۲۴ گانه اقتصاد مقاومتی و کمک در حذف بروکراسی های اداری زائد برای اجرا
			ارزش قائل شدن به ایده جوانان و فراهم آوردن امکانات برای جوانان نخبه و کارآفرین
			همکاری با پارک‌های علم و فناوری و معرفی کارمندان بسیجی جهت تقویت بنیه علمی آنها
			شناسایی، اعتماد و به کارگیری ظرفیت‌های موجود در داخل و قطع امید از بیگانگان
			فرهنگ‌سازی تولید و مصرف کالای ملی و حمایت از آن در ادارات و سازمان‌ها

مروری بر مطالعات انجام شده در خصوص نقش‌های سازمان بسیج ادارات استان یزد در تحقق دولت اسلامی بر اساس منویات مقام معظم رهبری توأم با مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با خبرگان و صاحب‌نظران در حوزه دولت اسلامی، منجر به صدور شکل ذیل گردید:

نمودار ۲. ابعاد و مؤلفه‌های نقش سازمان بسیج ادارات در راستای تحقق دولت اسلامی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

همان‌طور که در نمودار ۲ مشاهده می‌شود، خروجی به‌دست‌آمده از یافته‌های کیفی حاکی از آن است که با پیاده‌سازی ابعاد و مؤلفه‌ها، سازمان بسیج ادارات در راستای تحقق دولت اسلامی می‌تواند نقش موری را ایفا نماید.

تعیین اعتبار نظریه

تعیین اعتبار نظریه بر اساس شاخص‌های تناسب و کاربرد بررسی شدند و نظر مصاحبه‌شوندگان در این باره پرسیده شد. برای اعتباربخشی به نتایج تحقیق کیفی از روش‌های زیر استفاده شده است:

- الف) اجماع داده‌ها: در این پژوهش با افراد گوناگونی مصاحبه شد.
 - ب) اجماع پژوهشگران: در مراحل گوناگون پژوهش، یافته‌های تحقیق با همراهی همکاران پژوهشگر در بسیج و اساتید محترم راهنما و مشاور بازنگری شده است.
 - ج) کنترل اعضاء: در مراحل گوناگون پژوهش، یافته‌های تحقیق با افراد مطلع و خبرگان بسیج ادارات با سابقه و تجربه مدیریتی بازبینی شده است.
- در خصوص شاخص کاربردی بودن، مقایسه مستمر داده‌ها با پیشینه و مبانی نظری پژوهش انجام شد. در این راستا سعی شد با تدوین پرسش‌های نیمه ساختاریافته در هر مرحله از مصاحبه و رفع مستمر ایرادها، به کاربردی بودن پژوهش جامه عمل پوشانده شود.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

برای رسیدن به هدف اصلی باید مؤلفه‌های نقش‌های سازمان بسیج ادارات در راستای تحقق دولت اسلامی تعیین شود، لذا در مرحله اول بیانات مقام معظم رهبری در این خصوص مورد تحلیل قرار گرفت، حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) مؤلفه‌های دولت اسلامی را بر ۷ مقوله اصلی (اعتقادی، خدمت‌گرایی، عدالت، اقتصادی، قانون‌گرایی، کادر سازی مدیران، درون‌زایی) بیان نمودند که مدیران بسیج ادارات استان یزد بر اساس فرمان‌های ایشان می‌بایست در هر یک از این هفت مقوله نقش‌هایی را ایفا نمایند، لذا این نقش‌ها در راستای تحقق دولت اسلامی احصاء شده است که در ادامه به نتایج به‌دست‌آمده هر یک از این مؤلفه‌ها خواهیم

پرداخت. با توجه به تحلیل‌های انجام شده، یافته‌های پژوهش نشان داد در بین اسناد و مصاحبه‌های مرتبط با مؤلفه اعتقادی و اخلاقی حکمرانان و دولتمردان، مقوله‌های ولایت مداری، حفظ ارزش‌ها و سلامت اعتقادی دارای اهمیت ویژه‌ای می‌باشد، در رابطه با مؤلفه خدمت‌گرایی، مقوله‌های شوق خدمت و مدیریت جهادی مورد تأکید قرار گرفته است. در خصوص مؤلفه عدالت، مقوله‌های عدالت محوری و عدالت‌خواهی مهم است. در رابطه با مؤلفه اقتصادی، مقوله‌های نظارت درونی، سلامت اقتصادی و مبارزه با فساد دارای اهمیت ویژه‌ای است. خروجی مؤلفه قانون‌گرایی، مقوله‌های اجرای قوانین و آموزش قوانین مورد تأکید است. در خصوص مؤلفه قانون‌گرایی، مقوله‌های پرورش مدیران، آموزش مدیران و تشویق مدیران در ارتقاء کادر سازی مدیران دارای اهمیت ویژه‌ای می‌باشد و در رابطه با مؤلفه درون‌زایی و تکیه بر ظرفیت‌های درون، مقوله‌های اقتدار درونی و اعتماد درونی دارای اهمیت ویژه‌ای است.

لذا در خصوص مقوله اعتقادی پیشنهاد می‌شود برنامه‌هایی همچون (ترویج بیانات و اندیشه امام خمینی ره و مقام معظم رهبری، حفظ ارزش‌های دفاع مقدس و توسعه روحیه جهاد و شهادت، برگزاری همایش‌ها و کارگاه‌های اخلاق حرفه‌ای، تقویت پایگاه‌های بسیج ادارات نهادها، الگو بودن عملکرد مدیران بسیج ادارات، برگزاری آموزش‌های عقیدتی و شناسایی نیروهای متدین، متخصص، ولایت مدار و تشویق آنها) در ادارات پیگیری و اجرا شود.

در خصوص مقوله خدمت‌گرایی پیشنهاد می‌شود برنامه‌هایی همچون (خدمت‌رسانی صادقانه، به مناطق محروم و اقشار آسیب‌پذیر، الگو شدن مدیران بسیج ادارات استان یزد در جهت خدمت‌گزاری به مردم، برگزاری همایش‌ها، نمایشگاه‌ها، آموزش‌ها، کارگاه‌ها در خصوص بهتر خدمت نمودن به مردم، معرفی مدیران و کارکنان خدمت‌گزار ادارات به مراجع ذی‌ربط و تشویق آنها، تشویق و به‌کارگیری جوانان بسیجی در پروژه‌های عمرانی و کار جهادی و ترویج و تحقق مدیریت جهادی در جهت خدمت به مردم) در ادارات پیگیری و اجرا شود.

در خصوص مقوله عدالت پیشنهاد می‌شود برنامه‌هایی همچون (تبیین و ترویج گفت‌وگو عدالت محوری با همکاری ادارات و اقشار بسیج، سرلوحه قرار دادن سیره امام علی (ع) و معصومین توسط مدیران بسیج ادارات، نظارت و مشارکت در فرایندهای گزینش و استخدام ادارات، تعامل مدیران بسیج ادارات با دستگاه‌های مختلف اجرایی در قبال برقراری عدالت،

حضور فعال بسیج اقشار در جلسات سیاست‌گذاری تخصصی استانی و ارائه پیشنهادها کاربردی و پیش‌قدم بودن اعضای بسیج ادارات در رعایت عدالت در ادارات پیگیری و اجرا شود. در خصوص مقوله اقتصادی پیشنهاد می‌شود برنامه‌هایی همچون (تقویت دستگاه‌های حراست و بازرسی و شبکه ارتباطات مردمی، ایجاد بستر قانونی جهت نظارت و کنترل بیشتر و مشاوره به مدیران و مسئولان دستگاه‌ها توسط بسیج ادارات، تقویت دستگاه‌های اطلاعات و امنیتی، تقدیر از الگوهای برتر در این خصوص، مطالبه‌گری و ارزیابی صادقانه مسئولان با تبیین سیره ائمه و بزرگان در حفظ بیت‌المال، تقویت روحیه ساده‌زیستی و پرهیز از تجملات و صرفه‌جویی در همه زمینه‌ها به ویژه در انرژی، مبارزه با فساد و رشوه‌خواری و تأکید بر شفافیت مالی، تلاش همه سازمان‌ها و نهادهای استان با هدف جلوگیری از تبعیض و فساد، تقویت پایگاه‌های بسیج مستقر در ادارات و نظارت جدی در عملکرد کارکنان متخلف و معرفی محرمانه به دستگاه‌های ذی‌ربط، آگاه‌سازی به‌موقع و افشاگری افراد سودجو در ادارات و شناسایی منافذ فساد و همکاری با دولت و دستگاه‌های نظارتی برای کاهش فساد) پیگیری و انجام شود.

در خصوص مقوله قانون‌گرایی موارد زیر پیشنهاد می‌شود (کمک به طراحی استانداردهای عملیاتی سیاست‌های تحول نظام اداری بر مبنای علمی و تحقیقاتی با توجه به سخنان مقام معظم رهبری و اجرای آنها، شناسایی و تشویق افراد قانون‌مدار و الگو در این خصوص، آموزش علمی و بیان شرح وظایف مدیران و ضابطین و مجریان قانون جهت اصلاح مهارت‌های اداری و رفتاری، فرهنگ‌سازی قانون‌مداری و تقویت نظارت قانونی و تجمیع و چاپ قوانین هر اداره و نصب آن به صورت تابلو یا بنر در اداره مربوطه).

در خصوص مقوله خرد‌گرایی موارد زیر پیشنهاد می‌شود (پرورش و معرفی کارکنان متخصص و مدبر جهت به‌کارگیری در پست‌های سازمانی و ادارات، ایجاد قرارگاهی با عضویت مدیران برتر و نخبه به منظور کادر سازی و رشد در راستای اهداف عالی نظام و تبیین و تقویت کادر سازی مدیران و کشف نخبگان جوان و متخصص و متدین جهت انتصابات، استفاده از تجارب صاحب‌نظران در تمام عرصه‌ها، برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای مدیران، آموزش علمی مدیران مبتنی بر تحقیق و مطالعه و ایجاد طرحی در راستای آموزش و تربیت و معرفی مدیران ویژه برای پست‌های مدیریتی در ادارات و سازمان‌ها، ارائه شاخص‌های مدیران موفق با تأکید بر

الگوهای ارزشی و علمی و انجام انتصابات بر اساس شاخص‌ها و تشویق و تقدیر از مدیران موفق و نخبه و گزارش دستاوردهای آنان به سایر ادارات)

در خصوص مقوله درون زایی پیشنهاد می‌شود برنامه‌هایی همچون (بسترسازی برای آموزش جوانان تحصیل کرده جهت خوداتکائی و خودباوری در ادارات، دانش بنیان نمودن فعالیت‌ها و تقویت مراکز علمی با تکیه بر نیروهای جوان و متخصص، سازمان‌دهی و ارتقا کیفی و کمی حلقه‌های علمی بسیج، آموزش و تربیت نیروهای جوان متخصص و متعهد داخلی، ارائه طرح و مدل‌های مختلف محصولات مفید بومی در قالب نمایشگاه‌های عرضه محصولات داخلی با همکاری بسیج سازندگی و پیگیری اجرای کامل بند های ۲۴ گانه اقتصاد مقاومتی و کمک در حذف بروکراسی‌های اداری زائد برای اجرا، ارزش قائل شدن به ایده جوانان و فراهم آوردن امکانات برای جوانان نخبه و کارآفرین، همکاری با پارک‌های علم و فناوری و معرفی کارمندان جهت تقویت بنیه علمی آنها، شناسایی، اعتماد و به کارگیری ظرفیت‌های موجود در داخل و قطع امید از بیگانگان و فرهنگ‌سازی تولید و مصرف کالای ملی و حمایت از آن) در ادارات پیگیری و اجرا شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- آشوری داریوش، (۱۳۹۱). *دانشنامه سیاسی*، تهران: انتشارات مروارید.
- پورتال جامع مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) تمکین مهدی، (۱۳۹۸). *نقش و جایگاه سازمان‌ها، نهادها، مراکز نظامی و انتظامی، فرهیختگان در تحقق جامعه اسلامی*، تهران: انتشارات عروج.
- حیدری امید، (۱۳۹۹). *بررسی تحلیلی چالش‌ها و راهبردهای تحقق مرحله دولت سازی اسلامی از نظر مقام معظم رهبری*، مشهد: انتشارات انقلاب.
- حریری نجلا، (۱۳۸۵). *اصول و روشهای پژوهش کیفی*، تهران: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.
- حضرت آیت الله خامنه‌ای (۱۳۹۴). *ولایت و حکومت*، تهران: انتشارات موسسه فرهنگی هنری ایمان جهادی رضائیان علی، (۱۳۹۷). *مبانی سازمان و مدیریت*، تهران: انتشارات سمت.
- رومی فرشاد، (۱۳۹۷/۱۱/۳۰). *دولت اسلامی، چالش‌ها و موانع داخلی تحقق آن در ایران، تهران: چهارمین همایش ملی تمدن نوین اسلامی*.
- ساروخانی باقر، (۱۳۷۸). *روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی*، تهران: نشر پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- عظیمی شوشتری عباسعلی، (۱۳۸۸). *اهداف و وظایف کلی در اسلام. معرفت سیاسی*. سال اول. شماره اول. ص ۹۹-۱۲۸.
- عزیز الهی محمد و شکری یاسر، (۱۳۹۶). *فعالیت‌های آموزشی و تربیتی ناجا در عرصه تحقق دولت اسلامی: تهران*، اولین کنفرانس بین‌المللی علوم اجتماعی، تربیتی علوم انسانی و روانشناسی.
- فیرحی داود، (۱۳۹۵). *نظام سیاسی و دولت در اسلام*، تهران: انتشارات سمت.
- مطهری مرتضی، (۱۳۷۰). *تعلیم و تربیت در اسلام*، قم: انتشارات صدرا
- مهاجرنیا محسن، (۱۳۹۳). *فلسفه سیاسی آیت الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی)*، تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه.
- محمدی مزرعی خدیجه و نادری مهدی، (۱۳۹۷). *علل ضرورت شکل‌گیری دولت اسلامی در فرآیند تحقق تمدن نوین اسلامی بر اساس دیدگاه حضرت آیت الله خامنه‌ای*، تهران: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی
- مینتزرگ هنری، (۲۰۰۹). *مدیریت از خیال تا واقعیت*، مترجم علی بابایی، چاپ دوم، تهران: انتشارات وزیری
- نبی زاده محمد، (۱۳۸۱). *مبانی فقهی اقتصاد اسلامی*، قم: انتشارات سمت
- نوری عباس، (۱۳۹۶). *دولت اسلامی، شاخص‌ها و موانع تحقق آن در اندیشه‌ی مقام معظم رهبری*، تهران، سومین کنفرانس ملی تمدن نوین اسلامی .

li.XiuJun. (2006). *Analysis of qualitative research*. *Qualitative Aaronson*, S.A. & Reeves, J.T. (2002). Corporate Responsibility in the Global Village: The Role of Public Policy, National Policy Association, Washington, DC.PP 30-37
"Oxford English Dictionary". *Oxford University Press*. November 2010
[.http://oxforddictionaries.com/definition/government](http://oxforddictionaries.com/definition/government).

Neuendorf, Vykydal D (20۰۲), "Organizational Excellence: Approaches, Models and Their Use at Czech Organizations". *Quality innovation prosperity*, 22(2)

